

Delårsrapport SpareBank 1 Telemark 3. kvartal 2014

Styrets beretning

Tredje kvartal 2014

- Resultat før skatt 199,5 (175,9) millioner kroner
- Resultat etter skatt 155,4 (134,2) millioner kroner
- Avkastning på egenkapitalen 10,6 (9,9) prosent
- Vekst i utlån 5,5 (10,7) prosent siste 12 måneder
- Vekst i innskudd 7,8 (10,3) prosent siste 12 måneder
- Ren kjernekapitaldekning 16,2 (14,8) prosent
- Kapital- og kjernekapitaldekning 16,2 (15,5) prosent

(Tall i parentes gjelder tilsvarende periode i fjor.)

Godt resultat og god soliditet pr tredje kvartal 2014

Sparebanken Telemark oppnådde et resultat før skatt på 199,5 (175,9) millioner kroner pr tredje kvartal 2014. Resultat etter skatt ble på 155,4 (134,2) millioner kroner. Avkastning på egenkapitalen ble på 10,6 (9,9) prosent.

Driftsinntektene pr tredje kvartal økte med 9,3 (4,6) prosent til 376,8 (344,6) millioner kroner. Økningen skyldes i første rekke økt utlånsmargin. Rentenedsettelsen i september har ikke effekt på regnskapet før i fjerde kvartal se kommentar under.

Bokført avkastning på finansielle eiendeler ble 35,6 (23,9) millioner kroner, hvorav utbytte utgjorde 34,3 (22,0) millioner kroner. Verdipapirporteføljen har en urealisert kursgevinst på 6,6 millioner kroner. Salget av Sparebanken Telemarks eierandel i Nets Holding A/S ble slutført 9. juli 2014. Bankens eierandel i Nets var på 0,16 prosent (303.275 aksjer). Gevinsten fra salget er inntektsført i tredje kvartal og ble på 20,5 millioner kroner. Gevinsten er skattefri.

Driftskostnader utgjorde 180,7 (178,6) millioner kroner pr tredje kvartal 2014. Driftskostnadene har hatt en svak økning på 1,2 prosent siste 12 måneder.

Utlåns- og innskuddsvekst siste 12 måneder ble på henholdsvis 5,5 (10,7) prosent og 7,8 (10,3) prosent.

Ren kjernekapital var pr tredje kvartal på 16,2 (14,8) prosent. Ren kjernekapitaldekning er økt med 0,3 prosentpoeng fra årsskiftet og 1,4 prosentpoeng sammenlignet med fjoråret. Økningen skyldes i all hovedsak rapportering etter nytt regelverk pr september i år. Fjorårets tall er ikke omarbeidet og derfor ikke direkte sammenlignbare. Resultat hittil i år er ikke inkludert i kjernekapitalen.

Netto renteinntekter og provisjonsinntekter fra boligkreditt

Netto renteinntekter var ved utgangen av tredje kvartal på 224,3 (213,9) millioner kroner. Provisjonene fra boligkreditt utgjorde 53,9 (44,6) millioner kroner pr tredje kvartal 2014. Netto renteinntekter og provisjonsinntekter fra boligkreditt var ved utgangen av tredje kvartal på 278,2 (258,5) millioner kroner.

Bankens rentenetto ble på 1,58 (1,60) prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Rentenettoen og provisjonsinntektene fra boligkreditt ble betydelig styrket gjennom 2013 og første halvår 2014. Som følge av gode resultater de siste årene, fallende innlånskostnader og at banken er godt rustet til å oppfylle myndighetens kapitalkrav, ble det besluttet i september å sette ned boliglånsrenten. Renteendringen gjelder fra ultimo oktober og har således ikke påvirkning på regnskapet før i fjerde kvartal.

Netto provisjons- og andre inntekter

Netto provisjons- og andre inntekter ble på 63,0 (62,3) millioner kroner. Provisjonsinntektene viser en marginal økning fra forrige år.

Avkastning på finansielle investeringer

Samlet avkastning på finansielle investeringer ble 35,6 (23,9) millioner kroner. I all hovedsak utbytte fra SpareBank 1 selskaper på tilsammen 34,3 millioner kroner mot 22,0 millioner kroner året før.

Driftskostnader

Totale driftskostnader pr utgangen av tredje kvartal utgjorde 180,7 (178,6) millioner kroner, en økning på 2,1 millioner kroner (1,2 prosent). Økningene skyldes i hovedsak økte avskrivninger som følge av rehabilitering og ombygging av Torggata i Skien og økte alliansekostnader spesielt knyttet til IKT.

Bankens driftskostnader i forhold til totale inntekter ble på 47,8 (51,7) prosent.

Tap på utlån og garantier

Bankens tap pr utgangen av tredje kvartal er på 17,1 (7,1) millioner kroner, tilsvarende 0,10 (0,05) prosent av brutto utlån på balansen. Styret har lagt vekt på at banken skal ha en moderat risikoprofil på kredittrisiko, og har historisk hatt lave realiserte tap på utlån og garantier. Styret anser de avsetninger/nedskrivninger som er gjennomført i regnskapet som tilstrekkelige til å møte eventuelle verdifall på dagens utlån og garantier.

Banken har tett oppfølging av problemlån (misligholdte og tapsutsatte engasjement) og utviklingen i denne porteføljen er positiv. Kvaliteten i bankens utlånsportefølje er etter styrets vurdering god. Problemlån var ved utgangen av kvartalet på 250,5 (295,3) millioner kroner, herav misligholdte engasjement 106,5 (144,6) millioner kroner. Brutto misligholdte engasjement utgjorde 0,7 (0,9) prosent av brutto utlån.

Balanseutvikling

Bankens forretningskapital¹ var på 24.808 (23.173) millioner kroner ved utgangen av tredje kvartal, en økning på 1.635 millioner kroner eller 7,1 prosent fra samme periode i 2013. Bankens forvaltningskapital var på 19.361 (18.155) millioner kroner.

Utlån

Samlede utlån før overføring til boligkreditt var ved utgangen av tredje kvartal på 21.764 (20.627) millioner kroner. Dette tilsvarer en utlånsvekst på 5,5 prosent de siste 12 måneder. Samlede utlån etter overføring til boligkreditt var på 16.317 (15.610) millioner kroner som er en økning på 4,5 prosent siste 12 måneder. Overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS pr utgangen av tredje kvartal var på 5.447 millioner kroner som utgjør 25,0 prosent av brutto utlån og 33,0 prosent av brutto utlån til personmarkedet. Av bankens samlede utlån inkludert boligkreditt utgjorde andelen til næringslivet 24,1 prosent mot 23,9 prosent ved årsskiftet.

Ved utgangen av tredje kvartal hadde banken fastrenteutlån på 773 millioner kroner, en nedgang på 18,2 prosent fra samme periode i 2013.

Nedskrivning på individuelle og grupper av utlån var ved utgangen av tredje kvartal 164 (165) millioner kroner eller 1,01 (1,06) prosent av brutto utlån herav nedskrivninger på individuelle utlån på 117 (115) millioner kroner. Se note 2 for nærmere spesifisering i forhold til fordeling av utlån til bedrifts- og personmarked.

Garantier

Bankens garantivolum var ved utgangen av kvartalet på 277 (332) millioner kroner.

---

¹Forretningskapital er definert som summen av bankens forvaltningskapital og utlånsportefølje overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Innskudd

Innskudd fra kunder var ved utgangen av tredje kvartal på 12.106 (11.225) millioner kroner som tilsvarer en årsvekst på 881 millioner kroner, eller 7,8 prosent. Innskuddsdekningen etter overføring til boligkreditt ved utgangen av tredje kvartal var på 74,2 (71,9) prosent.

Langsiktig finansiering

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer var ved utgangen av tredje kvartal på 4.633 (4.487) millioner kroner. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer er i sin helhet obligasjonsgjeld. Banken har i tillegg en fondsobligasjon på 75 millioner kroner med innløsningsrett i 2015 samt et bilateralt lån på 150 millioner kroner. Dette er lån til Eksportfinans ASA med forfall i september 2022. Gjenværende løpetid på bankens langsiktige finansiering var ved utgangen av september på 2,8 (2,7) år.

Verdipapirer

Bankens beholdning av rentebærende verdipapirer var ved utgangen av tredje kvartal på 1.254 (1.305) millioner kroner. Obligasjonsporteføljen inkluderer obligasjonslån og ansvarlig lån i SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS med til sammen 258 millioner kroner. Gjennomsnittlig løpetid på bankens obligasjonsportefølje var ved utgangen av tredje kvartal på 2,8 år.

Bokført verdi av aksjefond, børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis utgjorde 21,9 millioner kroner (0,1 prosent av forvaltningskapitalen).

Aksjer i datterselskap og felleskontrollert virksomhet

Bokført verdi av aksjer i datterselskaper og felleskontrollerte virksomheter utgjorde 85 millioner kroner. Investeringene i disse selskapene er regnskapsført til historisk kostpris. Nedskrivning til virkelig verdi skjer dersom verdifallet anses for å være varig, og virkelig verdi er lavere enn historisk kostpris. Eventuelle nedskrivninger blir reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Utbytte fra datterselskaper og felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres det året det mottas.

Sparebanken Telemark har tre datterselskaper; Tufte Eiendom AS, Sparebankgården AS og Eiendomsmegler 1 Telemark AS. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap fordi datterselskapene ikke anses for å ha betydning for å bedømme bankens stilling og resultat

Banken har eierandeler SamSpar AS (7,82 prosent) og SamSpar Bankinvest I AS (12,32 prosent) som er klassifisert som felleskontrollert virksomhet. Viser til omtale i årsregnskapet ifht beskrivelse av selskapene.

Egenkapital og soliditet

Bankens egenkapital var ved utgangen av første halvår på 2.067 millioner kroner inkludert resultat hittil i år. Avkastningen på egenkapitalen ble på 10,6 (9,9) prosent.

Banken rapporterer fra og med tredje kvartal etter det nye regelverket CRD IV. Bankens ansvarlige kapital utgjorde 1.744 (1.619) millioner kroner. Dette gir en ren kjernekapitaldekning på 16,2 (14,8) prosent og kapital- og kjernekapitaldekning på 16,2 (15,5) prosent.

Regnskapet er urevidert slik at resultat hittil i år ikke er tillagt den ansvarlige kapitalen.

Organisatoriske forhold

Banken hadde ved utgangen av tredje kvartal 173 ansatte fordelt på 166,7 årsverk mot 191 ansatte og 181,0 årsverk på samme tidspunkt i fjor.

Risikostyring

Kredittrisiko knyttet til utlånsporteføljen er bankens største risikoområde. Alle kreditter besluttes i henhold til bankens bevilgningsreglement. Overvåkning av kredittrisikoen skjer gjennom risiko-klassifiseringssystem utviklet i samarbeid med SpareBank1 Alliansen hvor de enkelte kunder klassifiseres på bakgrunn av betalingsevne, soliditet og sikkerhet. Tapsutviklingen i banken vil være avhengig av den generelle økonomiske utviklingen i Norge. Det har hittil i år vært lave tap på utlån og banken følger aktivt opp løpende engasjementer.

Utsiktene fremover

Styret er av den oppfatning at banken leverer et godt resultat ved utgangen av tredje kvartal. Styret ønsker å fremheve at det er fortsatt god utvikling i underliggende bankdrift. Samtidig er banken solid med tilfredsstillende buffer til regulatoriske og interne soliditetskrav. Banken opplever en stabil vekst, men noe lavere enn tidligere år.

Porsgrunn, 31. oktober 2014
I styret for Sparebanken Telemark

Per Richard Johansen (sign)
Styrets leder

Per Wold (sign)

Bjørn Vidar Nesheim (sign)

Guro Erikstein (sign)

Geir Olav Ryntveit (sign)

Anne Berg Behring (sign)

Jan Berge(sign)

Mona Lund (sign)

Per Halvorsen (sign)
Adm. banksjef

Hovedtall

Nøkkeltall beløp i millioner kroner	30.09.2014	30.09.2013	Regnskap 2013
Inntjening			
Resultat etter skatt	155,4	134,2	157,6
Rentenetto	1,58 %	1,60 %	1,63 %
Kostnadsprosent	47,8 %	51,7 %	53,1 %
Egenkapitalavkastning	10,6 %	9,9 %	8,5 %
Utlån			
Totalt inkludert boligkreditt	21.764	20.627	21.018
Vekst i brutto utlån inkludert boligkreditt siste 12 mnd	5,5 %	10,7 %	6,7 %
Vekst bedriftsmarkedet siste 12 mnd	7,3 %	12,2 %	8,2 %
Vekst personmarkedet inkl boligkreditt siste 12 mnd	5,3 %	5,7 %	6,3 %
Andel bedriftsmarked	24,1 %	23,8 %	23,9 %
Brutto utlån overført til boligkreditt	25,0 %	24,3 %	24,8 %
Innskudd			
Totalt	12.106	11.225	11.434
Vekst i innskudd siste 12 mnd	7,8 %	10,3 %	2,1 %
Vekst bedriftsmarkedet siste 12 mnd	9,2 %	10,4 %	-0,4 %
Vekst personmarkedet siste 12 mnd	7,3 %	10,3 %	3,2 %
Andel bedriftsmarked	29,3 %	29,0 %	29,4 %
Innskuddsdekning	74,2 %	71,9 %	72,3 %
Soliditet			
Ren kjernekapitaldekning	16,2 %	14,8 %	15,9 %
Kjernekapitaldekning	16,2 %	15,5 %	16,6 %
Kapitaldekning	16,2 %	15,5 %	16,6 %
Lererage ratio (LR)	8,5 %	8,0 %	8,7 %

Resultat

Resultatregnskap					
beløp i millioner kroner	Q3 2014	Q3 2013	30.09.2014	30.09.2013	2013
Renteinntekter	185,4	179,8	546,3	523,7	704,8
Rentekostnader	110,0	103,4	322,0	309,9	413,3
Netto renteinntekter	75,4	76,4	224,3	213,9	291,5
Provisjonsinntekter boligkreditt	16,6	17,6	53,9	44,6	63,4
Netto renteinntekter inkl. boligkreditt	92,0	94,0	278,2	258,5	354,9
Provisjonsinntekter andre	26,8	26,3	74,5	75,5	100,4
Provisjonskostnader	4,8	5,7	14,7	15,5	20,2
Annen driftsinntekt	0,5	0,7	3,2	2,2	13,0
Netto provisjons- og andre inntekter	22,5	21,3	63,0	62,3	93,2
Utbytte	9,7	2,0	34,3	22,0	22,0
Nto verdien. og gev/tap(-) på valuta og vp (OM)	0,6	-1,55	1,2	1,9	2,8
Netto avkastning på finansielle investeringer	10,2	0,5	35,6	23,9	24,8
Sum inntekter	124,7	115,7	376,8	344,6	472,9
Lønn og andre personalkostnader	26,7	25,9	91,9	89,5	129,4
Administrasjonskostnader	16,6	18,9	48,5	54,0	74,4
Ordinære avskrivninger	2,8	3,1	8,7	8,0	11,2
Annen driftskostnad	10,9	9,5	31,6	27,2	36,4
Sum driftskostnader	57,0	57,4	180,7	178,6	251,4
Driftsresultat før tap	67,8	58,3	196,1	166,0	221,5
Tap på utlån og garantier	5,6	-3,83	17,1	7,1	21,4
Gevinst/ tap (-) på verdipapirer (anleggsmidler)	20,5	0,00	20,5	17,1	13,1
Resultat av ordinær drift før skatt	82,7	62,1	199,5	175,9	213,2
Skattekostnad	15,5	18,1	44,1	41,7	55,6
Resultat av ordinær drift etter skatt	67,2	44,0	155,4	134,2	157,6

Balanse

Balanseoppstilling			
beløp i millioner kroner	30.09.2014	30.09.2013	2013
Kontanter og fordringer på sentralbanker	94	194	249
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.174	512	165
Brutto utlån til og fordringer på kunder	16.317	15.610	15.812
-Nedskrivninger på individuelle utlån	-117	-115	-108
-Nedskrivninger på grupper av utlån	-47	-50	-51
<i>Sum netto utlån og fordringer på kunder</i>	<i>16.153</i>	<i>15.445</i>	<i>15.652</i>
Overtatte eiendeler	6	11	6
Rentebærende verdipapirer	1.254	1.305	1.275
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	432	411	457
Aksjer i datterselskaper	34	34	34
Andre eiendeler	215	244	265
Sum eiendeler	19.361	18.155	18.102
Gjeld til kredittinstitusjoner	150	150	150
Innskudd fra og gjeld til kunder	12.106	11.225	11.434
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4.633	4.487	4.349
Annen kortsiktig gjeld	304	280	157
Pensjonsforpliktelser	26	34	25
Fondsobligasjon	75	75	75
Sum gjeld	17.294	16.251	16.190
<i>Innskutt egenkapital</i>			
Eierandelskapital	658	658	658
Verdijustert egenkapital	2	2	2
<i>Opptjent egenkapital</i>			
Grunnfondskapital	1.174	1.079	1.174
Utjevningfond	78	31	78
Udisponert resultat	155	134	0
Sum egenkapital	2.067	1.904	1.912
Sum gjeld og egenkapital	19.361	18.155	18.102
Poster utenom balansen			
Portefølje SpareBank 1 Boligkreditt AS	5.447	5.017	5.206
Pantstillelser	232	309	289
Garantistillelser	277	332	323

Resultat pr kvartal

Resultatregnskap beløp i millioner kroner	Q4 2012	Q1 2013	Q2 2013	Q3 2013	Q4 2013	Q1 2014	Q2 2014	Q3 2014
Renteinntekter	176	170	174	180	181	179	182	185
Rentekostnader	100	103	103	103	103	104	108	110
Netto renteinntekter	76	67	71	76	78	75	74	75
Provisjonsinntekter boligkreditt	11	11	16	18	19	20	18	17
Netto renteinntekter inkl. boligkreditt	86	78	86	94	96	94	92	92
Provisjonsinntekter	24	23	26	26	25	23	25	27
Provisjonskostnader	5	5	5	6	5	5	5	5
Andre driftsinntekter	1	1	1	1	11	1	2	1
Netto provisjons- og andre inntekter	20	18	23	21	31	19	21	23
Utbytte	2	0	20	2	0	1	24	10
Nto verdiendr og gev./tap(-) på valuta og vp (OM)	-0	2	2	-2	1	-0	1	1
Netto avkastning på finansielle investeringer	1	2	21	0	1	1	24	10
Sum inntekter	108	98	130	116	128	114	138	125
Lønn og andre personalkostnader	39	33	31	26	40	33	32	27
Administrasjonskostnader	32	17	18	19	20	16	16	17
Avskrivninger	2	2	3	3	3	3	3	3
Andre driftskostnader	9	9	9	9	9	11	10	11
Sum driftskostnader	83	61	61	57	73	64	60	57
Driftsresultat før tap	25	38	70	58	55	51	78	68
Tap på utlån, garantier mv	32	1	10	-4	14	3	8	6
Gevinst / tap (-) på verdipapirer (anleggsmidler)	-3	0	17	0	-4	0	0	20
Resultat av ordinær drift før skatt	-10	37	77	62	37	48	69	83
Skattekostnad	-1	11	13	18	14	14	15	15
Resultat av ordinær drift etter skatt	-9	26	65	44	23	34	54	67

Noter til regnskapet

Note 1 Regnskapsprinsipper

Kvartalsrapporten for SpareBank 1 Telemark omfatter perioden 01.01.–30.09.2014.

Kvartalsrapporten er utarbeidet etter regnskapslovens regler, samt regnskapsforskriften for bank og gjeldende norske regnskapsstandarder. For nærmere beskrivelse av anvendte regnskapsprinsipper vises det til årsregnskapet for 2013.

Presentasjonsvalutaen i kvartalsrapporten er i norske kroner som tilsvarende bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre annet er angitt.

Kvartalsrapporten er ikke revidert.

Note 2 Utlån til og fordringer på kunder

Utlån fordelt på næring og sektor

	30.09.2014	30.09.2013	2013
Primærnæringer	130	125	123
Bygg og anlegg	463	411	390
Varehandel, hotell og restaurant	303	292	313
Transport og kommunikasjon	287	280	259
Eiendomsdrift	3.322	3.050	3.199
Tjenesteytende næring	391	363	315
Finansiell og offentlig sektor	13	40	99
Øvrige næringer	337	328	322
Sum bedriftsmarkedet	5.247	4.888	5.020
Personmarked	11.070	10.722	10.792
Sum brutto utlån	16.317	15.610	15.812
Utlån overført til boligkreditt	5.447	5.017	5.206
Brutto utlån inkl. boligkreditt	21.764	20.627	21.018

Risikoklassifisering

Brutto utlån inkl. ubenyttede kreditter	30.09.2014	30.09.2013	2013
Svært lav	49,6 %	48,0 %	57,3 %
Lav	14,4 %	14,5 %	11,4 %
Middels	24,9 %	25,2 %	20,0 %
Høy	4,4 %	4,0 %	3,6 %
Svært høy	6,8 %	8,3 %	7,7 %
Sum	100 %	100 %	100 %
Sum utlån, garantier og ubenyttede kreditter	17.644	17.012	16.918

Garantier	30.09.2014	30.09.2013	2013
Svært lav	15,1 %	17,7 %	18,3 %
Lav	7,4 %	11,7 %	11,6 %
Middels	64,2 %	54,9 %	59,1 %
Høy	3,0 %	3,7 %	3,6 %
Svært høy	10,3 %	12,1 %	7,4 %
Sum	100 %	100 %	100 %
Sum utlån, garantier og ubenyttede kreditter	277	332	323

Misligholdte og tapsutsatte engasjementer

Misligholdte engasjement	30.09.2014	30.09.2013	2013
Brutto misligholdte engasjement	106	145	117
- individuelle nedskrivninger	-23	-44	-30
Netto misligholdte engasjement	84	101	88

Tapsutsatte engasjementer	30.09.2014	30.09.2013	2013
Brutto tapsutsatte engasjement	144	151	164
- individuelle nedskrivninger	-94	-71	-78
Netto tapsutsatte engasjement	92	121	85

Individuelle nedskrivninger

	30.09.2014	30.09.2013	2013
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01	108	116	116
+ økte individuelle nedskrivninger i perioden	14	8	10
+ nye individuelle nedskrivninger inkl amortiseringseffekt	28	20	31
- konstaterte tap, hvor det tidl. er foretatt ind.neds.	-14	-14	-28
- tilbakeføring av individuelle nedskrivninger	-20	-15	-21
Sum individuelle nedskrivninger	117	115	108

Det er kun foretatt individuelle nedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder. De individuelle nedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts- og privatmarkedet;

	30.09.2014	30.09.2013	2013
Bedriftsmarked	102	98	90
Personmarked	14	17	19
Sum individuelle nedskrivninger	117	115	108

Gruppenedskrivninger

	30.09.2014	30.09.2013	2013
Gruppevise nedskrivninger pr. 01.01	51	54	54
+ endringer i gruppevise nedskrivninger	-4	-4	-3
Sum gruppevise nedskrivninger	47	50	51

De gruppevise nedskrivningene er ikke tilordnet spesielle næringer, men avsatt ut i fra en total vurdering av engasjementene. Det er kun foretatt gruppenedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder. De gruppevise nedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts- og privatmarkedet;

	30.09.2014	30.09.2013	2013
Bedriftsmarked	21	20	23
Personmarked	26	30	28
Sum gruppevise nedskrivninger	47	50	51

Kostnadsført tap på utlån og garantier

	30.09.2014	30.09.2013	2013
Nye individuelle nedskrivninger	43	29	41
Reduserte individuelle nedskrivninger	-20	-15	-21
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	23	13	21
+/- endring i gruppevise nedskrivninger	-4	-4	-3
+ konstaterte tap som tidl ikke er avsatt som nedskr	0	0	1
- inngang på tidligere perioders kostnadsførte tap	-3	-2	-2
+ nedskrivninger på overtatte eiendeler	0	0	5
Kostnadsført tap på utlån	17	7	21

Note 3 Innskudd fra kunder fordelt på næringer

	30.09.2014	30.09.2013	2013
Primærnæringer	115	107	112
Bygg og anlegg	263	275	283
Varehandel, hotell og restaurant	448	353	397
Transport og kommunikasjon	173	154	167
Eiendomsdrift	759	675	623
Tjenesteytende næring	1.300	1.117	1.262
Finansiell og offentlig sektor	315	378	315
Øvrige næringer	180	196	208
Sum bedriftsmarkedet	3.553	3.255	3.367
Personmarked	8.553	7.970	8.067
Sum innskudd fra kunder	12.106	11.225	11.434

Note 4 Kapitaldekning

	30.09.2014	30.09.2013	2013
Innskutt egenkapital	660	660	660
Opptjent egenkapital	1.252	1.110	1.252
Minoritetsinteresse	0	2	4
Annen egenkapital	0	2	4
Egenkapital	1.912	1.773	1.919
AVA fradrag	-1	0	0
Fradrag for goodwill	-4	-20	-15
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	0	-124	-159
Fradrag for kapitaldekningsreserve	0	-85	-85
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor	-163	0	0
Ren kjernekapital	1.744	1.544	1.661
Fondsobligasjon	75	75	75
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor	-75	0	0
Kjernekapital	1.744	1.619	1.736
Ansvarlig kapital	1.744	1.619	1.736
Risikovektet balanse*	10.754	10.416	10.431
Ren kjernekapitaldekning	16,2 %	14,8 %	15,9 %
Kjernekapitaldekning	16,2 %	15,5 %	16,6 %
Kapitaldekning	16,2 %	15,5 %	16,6 %

Bufferkrav	
Bevaringsbuffer (2,5 %)	269
Motsyklisk buffer (0,0 %) **	0
Systemrisikobuffer (3,0 %)	323
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	591
Tilgjengelig ren kjernekapital	1.260

** fra 1.7.2015 1 prosent

* Spesifikasjon av risikovektet volum	Totalt engasjement			Risikovektet		
	30.09.2014	30.09.2013	2013	30.09.2014	30.09.2013	2013
Kredittrisiko						
Stater	109	208	258	0	0	0
Lokale og regionale myndigheter	215	229	229	5	1	1
Institusjoner	1.564	804	623	433	154	115
Foretak	1.435	2.233	2.209	1.254	1.892	1.933
Massemarked	4.310	3.671	3.611	3.063	2.493	2.481
Pantesikkerhet i eiendom:						
- Pantesikkerhet i boligeiendom	10.655	10.435	10.564	3.607	3.550	3.577
- Pantesikkerhet i næringsseiendom	1.421	1.238	1.407	1.371	1.191	1.327
Forfalte engasjementer	103	131	92	95	106	74
Obligasjoner med fortrinnsrett	476	435	435	48	44	44
Andeler i verdipapirfond	7	0,0	0,0	7	0,0	0,0
Øvrige engasjementer inkl utsatt skatt	186	347	276	162	303	230
Sum kredittrisiko	20.480	19.733	19.705	10.044	9.732	9.781
Markedsrisiko						
Posisjonsrisiko for egenkapitalinstrumenter	0	24	24	0	43	41
Posisjonsrisiko for gjeldsinstrumenter	0	380	135	0	188	127
Sum markedsrisiko	0	405	159	0	231	168
Motpartsrisiko derivater (CVA-risiko)				2	0	0
Operasjonell risiko				708	718	777
Fradrag gruppevis nedskrivninger					-55	-51
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner					-124	-159
Fradrag for kapitaldekningsreserve					-85	-85
Sum risikovektet balanse	20.480	20.137	19.864	10.754	10.416	10.431

Note 5 SpareBank 1 Boligkreditt AS

Banken overfører utlån gjennom salg av kundens boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Sparebanken Telemark har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner (OMF) for det tilfellet at SpareBank 1 Boligkreditt AS ikke kan refinansiere sin virksomhet i markedet. Kjøpet er begrenset til en samlet verdi av tolv måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt AS. Tidligere kjøp under denne avtalen trekkes fra fremtidige kjøpsforpliktelser. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt holder etter sine interne retningslinjer likviditet for de neste tolv måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun dersom foretaket ikke lenger har likviditet for de neste tolv måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette med hensyn til kapitaldekning eller store engasjementer.

Sparebanken Telemark har inngått avtale om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i fast eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt. For mer informasjon om regnskapsmessige behandlingen av avtalene se note 2 og note 30 i årsregnskapet for 2013.

Erklæring i henhold til verdipapirhandel loven paragraf 5-6

Vi erklærer, etter beste overbevisning at kvartalsregnskapet for Sparebanken Telemark for perioden 1. januar til 30. september 2014 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av bankens eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også, etter beste overbevisning, at kvartalsberetningen gir en rettviseende;

- oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på kvartalsregnskapet
- beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer banken står overfor i neste regnskapsperiode

Porsgrunn, 31. oktober 2014
I styret for Sparebanken Telemark

Per Richard Johansen (sign)
Styrets leder

Per Wold (sign)

Bjørn Vidar Nesheim (sign)

Guro Erikstein (sign)

Geir Olav Ryntveit (sign)

Anne Berg Behring (sign)

Jan Berge (sign)

Mona Lund (sign)

Per Halvorsen (sign)
Adm. banksjef

I dag. I morgen. I Telemark

Last ned vår mobilbank APP.

iPhone

Android

SpareBank 1 Telemark

Organisasjonsnummer: 937 891 334

E-post: post@sb1telemark.no

Hjemmeside: www.sb1telemark.no

Telefon: 02610

Postboksadresse: Postboks 188, 3901 Porsgrunn

Forretningsadresse: Jernbanegata 15, 3916 Porsgrunn